

Ndithaet Caeuq Fwjhaemh Baenzneix Ciuqlwenq

Yaz Hancangh sij Vangz Gyanghmyauz hoiz

Ngoenzneix “ganqhoh” yiengh hong ceiq doeksat couh dwg bang yiengzdaeg byoq yw. Duz yiengzdaeg neix, cukcuk miz bak lai gaen, dwg duz yiengzdaeg hung ndeu youq rangh mbanj neix gig noix raen, de daengx ndang ndaemndat, bwn ndongqndik, song diuz gaeu yiengz soemswt daengj sangvid, gozganggang ajngwdngwd hawj vunz yieplau. Heiq yiengzdaeg beij yiengzmeh caeuq yiengzlwg noengz haujlai, youq gizdieg liz ndaej cib geij mij gyae couh nyouq daengz gij heiq getndaeng haecusaeng hawj vunz ngunh bae. Duz yiengzdaeg hung neix yienznaeuz deng diuz cag geij mij raez ndeu lamh, hoeng gou caeuq Nuengxcaet buekrengz gaemh haujlai nanz cij ndaej naenx de roengz gwnz namh bae. Dwg mbouj dwg aenvih yiengzdaeg heiq haeu lai, gwnz ndang de cix mbouj miz geijlai “yiengzmaet”, hoeng Nuengxcaet naeuz mbouj ndaej yawjlawq, seizneix mbouj miz lai, byawz rox ngoenzlaeng baenzlawz yiengh, lij ciuq gij “lai” de daeuj yawhbuenq roengz yw. Vihliux cawz seuq “maetyiengz” gij “nonhaih” neix hix hab baenzneix guh. Duz yiengzboux neix, couh deng song beixnuengx dou fan bae boek dauq byoq yw, cukcuk yungh daihgaiq buenq diemj cung cij cuengq duz bae. De duet ok fwngz dou le diuqyet riengjret, byaij bae geij yamq youh nyeux gyaеuј daeuj yawj dou, haenqrengz saеuј caz bwn ndaem cocat raezrangh gwnz hoz de. Yawj gij yienghceij de mbouj vueng mbouj muengz gag nyinhnaeuz vifung akrem, gou baenzneix ngeix, dangguh duz yiengzdaeg lingxdaeuz ndeu, de baenzlawz cungj mbouj lumz swheij dwg duz ak duz daeuz, de gig swhyenz soengyungz baij ok gij yienghsiengq akrem daekeiq de, lumjnaeuz cingq lwnh dou nyi, gij diegvih duzvuengz de mbouj miz byawz ndaej dingjlawh.

Ngeih

Mwh lij iq baez daengz ndaw hag cuengqgyaj, gou caeuq gyoengq lwnyez caemh mbanj haenx ciengzseiz deng swnghcanjdui doxlwnz heuh daeuj “Gyanglueg” gizneix “hen duzlingz”. Gangj daengz “hen duzlingz”, cinjdeng naeuz wnggai dwg “gyaep duzlingz、hen haeuxyangz”, bihaenx gijneix dwg yiengh hongreih gig youqgaenj ndeu, bingzciengz swnghcanjdui cungj heuh bouxlaux daeuj guh, daengz dou gyoengq lwnyez cuengqgyaj seiz, couh gyau hong hawj dou. Bouxlaux “hen duzlingz” ngoenz ndeu, goengfaen caeuq gij hongreih wng doxdoengz, caemh dwg cibngeih faen, dou lwnyez bae hen, cij ndaej bouxlaux dingz goengfaen ndeu, couh dwg roek faen. Gij reih Mbanjlinzyi dingzlai dwg youq gwnz ndoi, caeuq gij ndoengfaex gwnz bya sangvidvid lingqlaulau de gig doxgyawj, baenzneix duzlingz haeuj ndaw reih haeuxyangz bae gig ngaih. Dou aeu ngafaex mbawfaex youq gizdieg duzlingz

今天的“管护”工作最后一项是要给大公羊施药。这只大公羊，足足有一百多斤，是这一带村庄很少见的大公羊，它全身纯黑，毛色乌亮，两只尖锐的羊角高高竖起，扭曲而令人生畏地张扬着。公羊的气味要比母羊和小羊羔浓烈得多，在距离十几米远的地方我们就被它强烈的雄性气味冲得有点头晕脑涨。这只大公羊虽然被几米长的绳子绑住，但也让我和七弟两个人费了好大的功夫才把它按倒在地上喷药。是不是公羊拥有那强烈的特殊气味的缘故，它身上的“羊虱子”并不多，但七弟说不能大意，现在不多，并不等于以后也不多，还是要按照“多”的预判来施药。为羊们清除“羊虱子”这些“害虫”也是适用这条道理的。于是这只大公羊，就被我们兄弟俩翻来覆去地喷药，足足折腾了约半个小时才把它放开。它脱出我们的控制后迅速蹦跳出去，走出几步却又回头望着我们，用力抖动着脖子上那丛特别粗长的黑毛。看着它从容不迫而顾盼自雄的威武模样，我想，作为一只头领公羊，它是不会忘了自己特有的王者风范的，它行云流水般随时随地充分展示雄姿的骄傲似是在告诉我们，其王者地位难以替代。

二

小时候每到学校放假期间，我跟同屯的其他小孩经常被生产队轮流安排来“江峦”这里“看守猴子”。所谓“看守猴子”，准确的说法应该是“赶走猴子、保护玉米”，当年这是一项很重要的农活，平时生产队都得安排主要劳力来做，到我们这些小孩放假时，就把我们安排了。大人“看守猴子”一天的工分跟做其他农活一样，也是十二分，而我们小孩去看守，才得大人的一半工分，就是六分。林玉屯的土地大多在山坡上，跟高耸而陡峭的山上森林距离很近，这给猴子进入玉米地带来极大便利。我们用树枝树叶在猴子习惯下来的地方搭建一个简易棚子，这个棚子既可以防太阳晒，又可以马马虎虎抵挡一下突然而来的阵雨，“看守猴子”时就在这个棚子里观察山上猴子们的种种异动。当年的猴子似乎也跟人一样，特别饥饿，它们盘踞在山顶上，一直盯着这些玉米，一到玉米快成熟时，就成群结队扑下山来。猴子翻山越岭的本领大家都是知道的，它们从陡峭的悬崖上下来，简直就像飞的一样，四肢并用，速度快得惊人，那些树木、藤条、灌木丛林，甚至全身长刺的树木和藤条，对它们没有构成任何阻拦，只听到树林里“唰唰唰”一阵乱响，猴子们就来到了玉米地边上，经常搞得我们措手不及。当然，它们知道有人在看守着，也没有那么大胆放肆，待到靠近玉米地的时候，左顾右盼，滴溜溜转动着警觉的小眼睛。我们发出恐吓的喊声，它们不敢再往前，只是在距离玉米地不远的灌木丛里逡巡，瞅准我们不注意的时间，迅速偷抓一两棒玉米，又快速飞跃上山去享用。猴子们之所以有所畏惧，还有一个原因，就是埋在玉米地和森林结合部的那些“铁猫”，也就是“铁夹子”。大人们都把这些“铁猫”埋得很隐蔽，还故意做出很多表面上的伪装，这让我想起当时追着连续观看不下五次的电影《地雷战》，感觉大人们埋“铁猫”时那动作跟游击队员埋地雷差不多。这些用于暗算猴子的“铁猫”连我们“看守猴子”的人也看不出来，更别说猴子了。因为经常有猴子被夹住，所以它们都很畏惧这个东西。记得我刚到南宁工作的那些年，我爸来看我，我还带他到西关路市场去买过几个。后来听说，那几个“铁猫”没有夹到猴子，倒是夹到过不少田鼠和黄鼠狼。

现在严禁猎捕猴子，各家各户的那些“铁猫”早已“飞鸟尽、良弓藏”，跟犁、耙、蓑衣、鼎罐、“三角猫”等老物件一起被收去作为“文化遗产”展览了，大量的山坡地早已退耕还林，山上的猴子和其他飞禽走兽又多了起来。

ciengzseiz roengzdaeuj haenx, dap aen diengz genjdanh ndeu, aen diengz neix ndaej dangj ndit, youh ndaej dangj saek di fwnraq sawqmwh doek de, mwh “hen duzlingz” couh youq ndaw diengz neix cazyawj gyoengq duzlingz yaek siengj guh gijmaz. Doengh duzlingz bihaenx lumjnaeuz caeuq vunz doxdoengz, iek dangqmaz, gyoengqde buenzciemq dieg gwnz dingj bya, cimyawj doengh gij haeuxyangz neix, baez daengz haeuxyangz baenz faek, couh baenz bang baenz bang roengz bya daeuj. Duzlingz bin bya benz ndoi geijlai ak daihgya cungj rox, gyoengqde daj gwnz dat lingqlauq roengzdaeuj couh lumj mbin nei, gen ga caez yungh, buet vaiq lumj mbaj mbin, doengh gofaex、diuzgaeu、faexcaz、engqlij daengx gofaex caeuq diuzgaeu maj rim oen raez, hix mbouj gaz gyoengqde saek di, cij dingqnyi ndaw ndoengfaex yiengj “cacaca”, gyoengq duzlingz couh daeuj daengz henz reih haeuxyangz, ciengzseiz hawj dou re mbouj gib bae. Dangyienz, gyoengqde rox miz vunz hensouj, hix mbouj gamj baenzlai manz, caj daengz depgyawj reih haeuxyangz, doeng muengh sae muengh, ngveih lwgda baenqliklik gig singjaeh. Dou swenjsaengsaeng, gyoengqde mbouj gamj byaij baenaj, cij youq ndaw cazfaex liz reih haeuxyangz mbouj gyae de cunzyawj, yawj cinj dou mbouj haeujsim, vaiqvrit rax dawz saek faek song faek haeuxyangz, youh vaiqvrit buet hwnj gwnz bya bae gwn. Gyoengq duzlingz loq mizdi lau, lij miz aen yienzaen ndeu, couh dwg doengh aen “geb” moek youq gizdieg reih haeuxyangz caeuq ndoengfaex doxciep de, couh dwg “gebdiet”. Bouxlaux cungj yo gij “gebdiet” neix youq giz raebboih, lij daegdaengq goemq doxgaiq youq baihgwnz, gijneix hawj gou ngeix daengz bouh denyingj 《Hoenxcienqg Dileiz》mwhhaenx gyaepriengz laebdaeb yawj de, roxnyinh bouxlaux yo “gebdiet” gij yienghceij de caeuq youzgizdui haem dileiz ca mbouj lai. Gij “gebdiet” aeu daeuj cang duzlingz neix, lienz dou boux “hen duzlingz” hix yawj mbouj ok, engq mbouj dwen duzlingz lo. Aenvih ciengzseiz miz duzlingz deng geb dawz, ndigah gyoengqde cungj gig lau aen doxgaiq neix. Geiq ndaej gou ngamq daeuj Namzningz guhhong doengh bi de, boh gou daeuj yawj gou, gou lij daiq de daengz aen hawciengz Roen Sihgvanh cawx gvaq geij aen. Doeklaeng dingq gangj, geij aen “gebdiet” haenx geb mbouj dawz duzlingz, dauqfanj geb ndaej mbouj noix nounaz caeuq guknou.

Seizneix yiemzgimq gaeb duzlingz. Gij “gebdiet” gak ranz senqsi mbouj raen ngaeuz lo, caeuq aencae、aenrauq、aenluiq、aenguenq、aengiengz doengh gij huq gaeuq neix caez deng sou bae dangguh “vwnzva yizcanj” langhbaij lo, haujlai reihndoi senqsi doiq geng ndaem faex, duzlingz caeuq doengh duznyaen gwnz bya youh bienq lai lo.